

ECHO

Lees ook van Matt Haig:

KINDERBOEKEN

Een jongen met de naam Kerstmis

Het meisje dat Kerstmis redde

Vader Kerstmis en ik

Eefje en de dieren

FICTIE

Middernachtbibliotheek

Het eeuwige leven

De wezens

NON-FICTIE

Het troostboek

Planeet Paranoia

Redenen om te blijven leven

Matt Haig

ECHO

Vertaald door Merel Leene

moon
young adult

Voor Andrea, Pearl en Lucas

Oorspronkelijke titel: *ECHO BOY*

Oorspronkelijk uitgegeven door: The Bodley Head, an imprint of Random House Children's Publishers UK, 2014

© Matt Haig, 2014

© Vertaling uit het Engels door: Merel Leene, 2022

© Nederlandse uitgave Moon: Amsterdam, 2022

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Nanja Toebak, 2022

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 6582 6

ISBN 978 90 488 6583 3 (e-book)

NUR 285

www.uitgeverijmoon.nl

www.overamstel.com

Moon is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

OVERAMSTEL

uitgevers

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het wordt steeds duidelijker dat de technologie onze menselijkheid voorbij is gestreefd.

Albert Einstein, 1938

Open your mind, this is only a song,
But the way to be happy is to admit you were wrong.

The Neo Maxis, 'Song for Eleanor', 2112

Audrey. Gedachtelog 427.

1

Het is twee weken geleden dat mijn ouders werden vermoord.

Het waren de twee langste weken van mijn leven.

Alles is veranderd. Letterlijk alles. Er is maar één waarheid dezelfde gebleven, en dat is dat ik nog steeds ik ben.

Dat wil zeggen, ik ben nog steeds een mens die Audrey Castle heet.

Ik zie er nog hetzelfde uit. Ik heb hetzelfde donkere haar, geërfd van mijn vader, en dezelfde lichtbruine ogen, precies die van mam.

Mijn schouders zijn nog steeds te breed.

Ik loop nog steeds als een jongen.

Ik denk nog steeds dat het cool geweest zou zijn om in het verleden te leven.

Ik ken nog steeds de hele songtekst van 'The Afterglow' van The Neo Maxis uit mijn hoofd, van hun audiocap met dezelfde titel. Ook die van hun meeste andere nummers, trouwens.

Ik kan nog steeds huilen als ik bedenk wat er gebeurd is met San Francisco, Rio, Jakarta en Tokio, en met de eerste versies van Barcelona en New York.

Ik weet nog steeds niet of ik ooit van Ben gehouden heb of dat het alleen het idee van liefde was waarvan ik hield.

Ja, er zijn genoeg overeenkomsten om zeker te weten dat ik nog steeds mezelf ben. En toch voel ik me totaal anders. Ik voel me ouder. De tijd gaat niet altijd even snel. Twee weken lijken soms een half mensenleven te duren.

Verschillen:

Ik heb bijna nooit meer trek, terwijl ik altijd gek was op eten.

Tegenwoordig huil ik als ik de kokosgeur van mams bodylotion ruik. Of als ik eraan denk dat ze een tijdmakelaar was, terwijl haar tijd nu op is. Als ik me mams stem herinner, of de kraaienspootjes bij haar ogen als ze lachte, of de stomme dingen die ik haar naar het hoofd slingerde als we ruzie hadden, wil ik op mijn hand bijten totdat het denken stopt.

Als ik mijn ogen dichtdoe, zie ik paps gezicht. Zijn slaperige ogen, zijn baard, zijn wijze, warme, serieuze blik. Ik zie hem terwijl hij kookt. Of terwijl hij voorovergebogen gezeten achter zijn bureau in de camera tuurt om een hololog op te nemen. Of tegen me zegt hoe belangrijk het is om boeken van echte schrijvers te lezen, niet van softwareprogramma's. Of terwijl hij na het ongeluk in een ziekenhuisbed ligt, glimlachend ondanks de pijn. Of vreselijk ouderwetse nummers uit de jaren 2090 zingt. Maar meestal zie ik hem zittend op de rand van zijn bed, met zijn doorzichtige, blauwe wandelstok tegen zijn been geleund, terwijl hij aan zijn baard krabt en me die ene vraag stelt waarvan ik wou dat hij hem nooit gesteld had.

En ja, natuurlijk kan ik 4D-beelden van ze bekijken. Ik kan in een pod stappen en doen alsof ik ze een knuffel geef; ik kan zelfs voelen hoe paps baard tegen mijn voorhoofd kriebelt terwijl hij me welterusten zegt, maar dat zouden alleen hun schimmen zijn. Tegenwoordig kunnen ze negenennegentig procent van de kankergevallen genezen, hersentumoren zijn altijd binnen een week verdwenen, en sommige mensen – 'poststerfelijken' genoemd – weten hun leven ver voorbij de natuurlijke grens op te rekken, maar de dood valt nog niet te genezen.

Of verdriet.

Of moord.

En het was moord.

Daar twijfel ik niet meer aan.

Al sinds mijn dertiende had ik geen gedachteloo meer gemaakt, tot vandaag. Ik stel me voor dat het me helpt om me te concentreren en mijn gedachten vast te leggen. Geen idee of dat echt waar is, maar ik moet iets proberen.

Toen ik boven in Cloudville bij mevrouw Matsumoto was, zei ze dat ik me moest concentreren op wat er feitelijk gebeurd is. De feiten van die dag. Dus wat hierna komt, zijn de feiten. Oké, ik ben mis-selijk. Ik vind het vreselijk om mezelf te dwingen eraan te denken, maar ik moet wel.

Toen ik die ochtend wakker werd, was alles normaal.

De regen roffelde op het dak. Ik lag in bed en rook de veel te sterke lavendel- en limoengeur van de oude, goedkope lakens.

Ik had een liedje in mijn hoofd. Voor de verandering niet van The Neo Maxis. Een langzaam nummer van een van die new wave-magnetobands uit Peking. Over onbeantwoorde liefde. Ik weet niet waarom ik altijd van liedjes over onbeantwoorde liefde hield. Ik had het nooit meegemaakt, onbeantwoorde liefde. Waarschijnlijk ook geen beantwoorde liefde, trouwens, en ik had ook nooit iets fysieks met een jongen gedaan, behalve misschien in een computersimulatie. Maar kennelijk heb je met sommige dingen een klik zonder dat je ze zelf ooit daadwerkelijk gevoeld hebt.

Maar goed, het was dus een heel gewone, grijze, natte woensdag. Het had de afgelopen vier maanden elke dag geregend, maar ik had geen hekel aan regen. Je kon geen hekel hebben aan regen als je in

het noorden van Engeland woonde, want dat stond voor driekwart onder water.

Ik hoorde mijn ouders ruziën. Niet ruziën, kibbelen. Ik kon niet verstaan waar ze het over hadden. Misschien ging het over Alissa. Onze ECHO.

Ze woonde nog niet eens een maand bij ons. Mijn moeder vond dat we haar eerder hadden moeten nemen – meteen na het ongeluk, eigenlijk – maar mijn vader had per se met alleen Travis, onze oude huisrobot, willen doormodderen. Hij liet er geen twijfel over bestaan dat hij het niet prettig vond om Alissa in de buurt te hebben. En eerlijk gezegd gold voor mij hetzelfde.

Ze was te menselijk. Zag er te echt uit. Ik vond het doodgrijselijk.

Ze kwam mijn kamer in. Ze keek me grimmig aan, al wist ik dat een ECHO niet echt grimmig kon doen. Haar uiterlijk was dat van een dertigjarige vrouw met blond haar en een aantrekkelijk, maar niet bedreigend aantrekkelijk gezicht. Ze zag er vreselijk gezond uit, met een gladde, stralende ECHO-huid. ECHO-huid is niet precies hetzelfde als mensenhuid, net zoals ECHO-bloed niet echt mensenvloed is, maar het griezelige vond ik vooral dat ze sprekend op een echt mens leek. Ze was van vlees en bloed. Ik was natuurlijk gewend aan Travis, maar robots waren anders. Alissa was van vlees en bloed, net als ik, op één vierkante centimeter na: een kubusje vol hardware en schakelingen in haar hersenen.

‘Over vijfendertig minuten begint je eerste les van vandaag: Mandarijn. Je moet je vast klaar gaan maken.’ Ze bleef net iets te lang staan.

‘Oké. Ik... zorg dat ik zo klaar ben.’

Ik word altijd langzaam wakker, dus beval ik de gordijnen om open te gaan en staarde naar de grijze, verregende wereld. Er stonden hier ook andere huizen, maar we wisten nauwelijks wie onze burens waren.

Dit was zelfs nog voor ik mijn infolenzen had ingedaan. Soms had ik geen zin in upgrades, of in informatie. Het nieuws was de laatste tijd vreselijk deprimerend.

De opnieuw opgedoken cholera in Europa.

De energiecrisis.

De dood van terramakers op Mars.

Orkanen. Tsunami's.

ECHO-gedoe.

De Spaanse regering die huizen in de Andalusische woestijn met de grond gelijkmaakte.

Soms – die ochtend, bijvoorbeeld – wilde ik de wereld gewoon zien zoals ze was, in al haar door de regen geteisterde glorie. En dus: geen hersenlijnen, geen infolenzen.

Ik was nooit een grote fan van al dat lichaamstechgedoe geweest. Of nee, dat is niet waar. Het was moeilijk voor me om enthousiast over lichaamstech te zijn omdat mijn vader bijna alle technologische verbeteringen wantrouwde. Hij dacht bijvoorbeeld dat op een dag de ECHO's de macht zouden overnemen en wij uitgeroeid zouden worden. Volgens hem gaven de grote techbedrijven geen zier om het leven van mensen, wat ze ook beweerden, en hij werd altijd vreselijk kwaad als ik te veel belangstelling toonde. Mams houding was anders. Ze was gek op ervaringspods en hield ervan om urenlang door antieke steden te dwalen of yoga te beoefenen met de Boeddha zelf. Ze zei dat ik me niks van pap aan moest trekken, maar hij kon heel overtuigend zijn.

We woonden in een paalwoning. Niet de kleinste paalwoning die er bestond, maar toch: een paalwoning. Pap was een prominente figuur, maar hij had geen betaald werk, en hoewel mam lange dagen maakte, viel er met de tijdmakelaardij niet meer zoveel te verdienen als vroeger.

Mijn slaapkamer bevond zich achtenvijftig meter boven de grond. Of beter gezegd: ongeveer negenenveertig meter boven het gemiddelde waterniveau. Soms stond het water hoger, soms lager. Soms was er helemaal geen water, alleen modderige bodem. Niet dat mijn voeten ooit de bodem raakten. Je kon niet zomaar de deur uit stappen en een wandelingetje maken.

Vlak bij ons huis was een oude stalen magrail die in verbinding

stond met andere rails, waardoor we met onze auto binnen tien minuten in het centrum van Londen konden zijn, meer dan driehonderd kilometer hiervandaan. Al ging een autoritje sinds het ongeluk met heel wat meer spanning gepaard.

Hier zaten we dus. De familie Castle, in ons eigen kasteel, compleet met vestinggracht.

Een gracht.

Mijn vader zei ooit dat dat de enige manier was om in de moderne wereld mens te blijven: een gracht om je heen graven. Een gracht vol gedachten die niets met technologie te maken hadden.

En dat was eigenlijk wel ironisch, omdat zijn broer Alex Castle was. Dé Alex Castle. De man die aan het hoofd stond van Castle Industries, het belangrijkste techimperium in Europa, alleen voorbijgestreefd door het wereldwijde Sempura. Maar goed, pap had niet veel op met oom Alex, en oom Alex niet veel met hem, vooral omdat mijn vader, die journalist is, zijn hele leven eraan gewijd had om vol in de aanval te gaan tegen zaken als kunstmatige intelligentie, genterapie en het weer tot leven wekken van uitgestorven levensvormen (en dat zijn precies de dingen waarmee Castle Industries zich bezighoudt). Bovendien was oom Alex de op twee na rijkste man in Europa en had mijn vader schulden.

Natuurlijk gebruikten we wel wat technologie. We hadden info-lenzen, hersenlijnen, holovisie, ervaringspods, een magauto, liftboards voor binnen en buiten en dat soort gewone dingen. En we hadden een ECHO. Je zou dus kunnen zeggen dat mijn vader nogal hypocriet was. Alleen was de ECHO meer mijn schuld dan die van pap, en ik leef nog terwijl pap dood is, dus wie ben ik om over hem te oordelen.

3

Zoals de meeste kinderen kreeg ik thuisonderwijs. Een mix van ervaringspods en les van een ECHO.

Vandaag had ik Mandarijn en klimatologie van Alissa en daarna zou ik voor een les geschiedenis de pod in gaan, een nogal gedateerd, knalblauw Alphatechgeval dat net buiten mijn kamer stond en bijna tot het plafond reikte.

En dus stond ik op. Ik trok een spijkerbroek en blouseje aan. Mijn moeder kwam mijn kamer in om te zeggen dat ze die ochtend een livebespreking met een tijdmakelaardij in Taipei had en daarna een afspraak met een klant in New New York, maar dat ze om een uur of twee terug zou zijn. Misschien konden we die middag samen nog wat yogaën, zei ze.

Mam probeerde me vaker yoga te laten beoefenen. Tenslotte adviseerde de regering, en met name Bernadine Johnson, mensen om minstens vijf uur per week te yogaën. Pap zei altijd dat je de minister-president maar beter niet kon vertrouwen, zelfs niet als het om yoga ging, maar volgens mij zei hij dat soort dingen soms alleen om mam te stangen. Maar ja, mam was er goed in, terwijl ik paps korte hamstrings en hekel aan sport had geërfd.

‘We moeten nodig aan de slag met je neerwaartse hond.’

Ik probeer me elk moment van die ochtend te herinneren omdat het de laatste keer was dat ik haar levend zag. Ze droeg haar nette kleren, wat waarschijnlijk meer met de klant in NNY te maken had dan met Taipei, want in Taipei was ze wel vaker.

Ze zag er moe uit. ‘Ik ben aan de late kant,’ zei ze met een snelheid

van driehonderd kilometer per uur. ‘Niet handig, voor een tijdmakelaar. Oké, zorg dat Alissa tussen de middag iets te eten klaarmaakt voor jou en je vader. Hij zal wel de hele dag in zijn kantoor zitten, vermoed ik, om dat ellendige boek van hem af te krijgen.’

Mam wilde niet dat hij het boek schreef. Ze hadden er al eerder ruzie over gemaakt. Het boek waarmee hij bezig was – een mix van tekst en holografische inhoud – ging over allerlei technachtmerries die inmiddels werkelijkheid werden: de toename van politiecontrole door robots, het normale ECHO-gedoe, maar ook de ethiek van het weer tot leven wekken van neanderthalers. Vanwege die neanderthalers had hij besloten het boek te schrijven en daar sloeg ook de titel op: *Heerlijke nieuwe nachtmerrie – zij de rechten, wij de ellende*. Mam was bang dat hij er nog meer vijanden mee zou maken – hij had er al heel wat – en als mijn moeder zich ergens zorgen over maakte, kwamen die zorgen er vaak als boosheid uit. Dat is een van de dingen die ik me over mijn ouders ben gaan realiseren sinds ze dood zijn. Wat er als boosheid uitzag, was soms liefde in vermomming.

‘Wat doe je?’ vroeg mam.

‘Ik zit op mijn bed naar de regen te staren. En naar de huizen. Ik vraag me af wie er wonen. Soms zie ik in dat huis daar een oud dame-tje. Ik heb het idee dat ze eenzaam is. Ik maak me zorgen om haar.’

‘Weet je,’ zei mijn moeder, ‘nog niet zo heel lang geleden kenden mensen hun burens. Nog maar honderd jaar geleden of zo.’

‘Ik wou dat ik honderd jaar geleden leefde.’

Ze bleef staan en nam even pauze van haar haast om zich op haar dochter te concentreren. ‘O, lieverd. Dat lijkt me niet, hoor. Ga maar na. Je zou niet erg lang geleefd hebben. In 2015 stierven de meeste mensen al voor hun honderdste! Ze waren voortdurend ziek. Ze dachten nog dat conditietraining goed voor ze was. Ze brachten hun halve leven in de sportschool door. En weet je hoelang het duurde om vanaf hier naar, bijvoorbeeld... Amerika te komen?’

‘Een uur?’ gokte ik. Dat klonk aardig lang.

‘Vijf uur. Soms nog langer. Kun je het je voorstellen? In vijf uur zijn

wij al halverwege de maan voor een bezoek aan oma. Maar hé, toen ik jong was, wou ik dat ik twee eeuwen eerder had geleefd, tegelijk met de grote kunstenaars.'

Mijn moeder hield van kunst. Ze had het voortdurend over Picasso en Matisse. Af en toe nam ze me op zondag mee naar een van de galleries in Barcelona 2 of Peking, of naar het Zuckerberg Center in Californië. Soms probeerde ze zelfs mijn vader over te halen om bij oom Alex langs te gaan, zodat ze de onbetaalbare schilderijen kon zien die in zijn huis in Hampstead hingen.

'Maar ik ben er nog steeds van overtuigd dat nu de beste tijd is om te leven, wat je vader ook zegt,' voegde ze eraan toe.

Aan de andere kant van het raam schoot over de magrail een auto langs. Hij ging te snel om hem echt te kunnen zien, maar we hoorden het vage zoefgeluid, alsof iemand in je oor blaast.

Plotseling herinnerde mam zich dat ze haast had. Ze gaf me een snelle kus. Ik voelde haar zachte haar tegen mijn wang. Ik rook de kokos op haar huid. (Ze gebruikte nog steeds bodylotion, ondanks al het bewijs dat het nergens goed voor was.) 'Oké, veel plezier met leren.'

Ik trok mijn wenkbrauwen op en gaf haar wat ik een ironisch knikje zou willen noemen.

Mam begreep het knikje perfect. 'Luister, Alissa is misschien niet de duurste ECHO die er bestaat – en ik weet dat je vader en jij haar niet mogen...'

'Dat is niet waar. Hoe zou dat überhaupt kunnen? Ze is een robot.'

'Ze is een ECHO. Travis was een robot.'

'Ik mis Travis. Travis was leuk.'

'Nou, wat opleiding betreft had Travis je bar weinig te bieden gehad.'

Daar was niets tegen in te brengen. Tegen het einde van zijn 'leven' was Travis eigenlijk vrij nutteloos geworden. Zelfs als hij helemaal opgeladen was, zette hij bij het opruimen niets op de juiste plek terug, en het enige eten dat hij kon klaarmaken was een simpele belegde boterham. Hij sloeg ook wartaal uit. Willekeurige woorden.

‘Ik schilder toilet papegaai oranje ja’, bijvoorbeeld. ‘Ui ui vijftig gram alstublieft bedankt het regent niet met jongens zoenen.’

‘Daar heb je gelijk in,’ zei ik terwijl mam me over mijn bol aaide alsof ik tien was, niet bijna zestien.

En daarna sprak ze haar laatste woorden ooit tegen mij, snel, zonder dat ze oogcontact maakte, hoewel ze wat de inhoud betreft niks beters had kunnen zeggen: ‘Ik hou van je. En vergeet je hersentabletten niet.’ Zo. Het hele moederschap in twee zinnen. Of in elk geval mijn moeder in twee zinnen.

Dit is moeilijk.

‘Ik hou van je,’ zei ik tegen haar. Of misschien niet. Ik hoop dat ik het ook tegen haar zei. Waarschijnlijk zou ik het kunnen checken. Elk huis in dit land heeft kijkmuren die alles opnemen, dus dat van ons ook. Maar nee. Ik wil het niet checken. Ik wil geloven dat ik tegen haar zei dat ik van haar hield en dat ze me hoorde terwijl ze mijn slaapkamer uit en langs de pod op de overloop mijn herinnering in liep.

Ik liep naar de keuken voor mijn ontbijtdrank. Ik maakte het zelf klaar. Alissa bood aan het over te nemen, maar ik stond erop het zelf te doen. Als alles in je leven voor je gedaan wordt, word je depressief. Mijn vader had me de cijfers laten zien. De stijging van het aantal zelfmoorden in een land is recht evenredig met het aantal ECHO's per persoon.

Alissa hield me op de hoogte van de tijdsituatie. 'Het is nu 7.30 uur. Je eerste les begint over tien minuten.'

'Ik weet het,' zei ik. 'Maar bedankt dat je me eraan herinnert.'

Na mijn vetrijke bananenshake (ik had een gezonde bui) deed ik precies wat mijn moeder had gezegd: ik nam mijn hersentabletten.

'Het is nu 7.32 uur. Je eerste les begint over acht minuten.'

'Oké. Begrepen.'

Op dat moment kwam pap de keuken binnen. De eerste en enige keer dat ik hem die dag levend zou zien. Ja. De laatste keer ooit dat ik hem levend zou zien. Hij zette rode thee voor zichzelf. Hij had niet gedoucht. Zijn baard leek langer en donkerder dan de dag ervoor. Hij was in de mijn-boek-is-bijna-af-stemming, dat wil zeggen ergens halverwege heel erg gelukkig en heel erg ellendig. Mijn vader zou weleens de allereerste in de geschiedenis van de mensheid kunnen zijn die erin slaagde beide tegelijk te zijn. En intens ook. Dat woord paste precies bij mijn vader. Hij was intens hartstochtelijk, intens moeilijk, intens aardig, intens irritant en intens menselijk.

Hij zei iets over het nieuws. Ik weet niet meer welk nieuws precies. Iets over de Spaanse zuiveringen in Andalusië. 'Monsters zijn

niet anders dan jij en ik. Niemand denkt 's ochtends als hij wakker wordt: hé, ik ben een monster, zelfs niet als hij er wel een geworden is, want de verandering gaat heel geleidelijk.' Dat was typisch mijn vader. Hij kon op elk moment van de dag zomaar met iets dergelijks op de proppen komen.

'Het is nu 7.33 uur. Je eerste les begint over zeven minuten.'

Pap keek naar mij, niet naar Alissa, maar wees met zijn duim naar haar. 'Wat heeft zij vanochtend?' vroeg hij. Over een echt mens zou mijn vader nooit zo gesproken hebben, maar bij een niet-voelend stuk technologie was het heel normaal.

'Ik weet het niet.' Ik slurpte het laatste beetje van mijn shake op. 'Ze kwam ook mijn slaapkamer in. Om tegen me te zeggen dat ik moest opstaan.'

'Heeft ze dat ooit eerder gedaan?' vroeg hij. Terwijl hij zijn stok tegen het keukenblok zette, trok hij een gepijnigd gezicht.

'Pap, ga zitten. Ik breng je thee wel.'

'Nee,' zei hij een beetje kortaf. Hij kneep zijn ogen dicht. Half pijn, half boosheid. Toen keek hij me aan. 'Ik kan verdomme zelf mijn thee pakken. Oké? Ik kan verdomme zelf mijn thee pakken.' Hij zweeg, alsof hij schrok van zijn eigen woorden. 'Sorry. Het was niet mijn bedoeling tegen je te snauwen. Ik ben gewoon een beetje gestrest op het moment. Audrey, het spijt me.'

Pap was altijd gestrest, maar het kwam zelden voor dat hij zo tegen me uitviel. Hij moest wel heel gestrest zijn.

'Het geeft niet,' zei ik.

'Laat me even nadenken.' Pap pakte zijn thee.

Toen deed Alissa een stap naar voren, naar ons toe. Ze pakte een glas uit het keukenkastje en ook de suiker. Ze droeg haar gebruikelijke zelfreinigende witte hemd en witte broek. Het viel me op dat haar gladde armen er vandaag op een of andere manier nog gladder en onnatuurlijker uitzagen dan anders. Ik kon haar ruiken. Ze rook te schoon. Ze rook naar ziekenhuis. Ze deed vijf schepjes suiker in het glas, schonk er wat water bij, pakte een lepel en roerde. Ze dronk het

glas in één teug leeg. ‘Het is nu 7.34 uur. Je eerste les begint over zes minuten. Volgens mij moet je je klaar gaan maken.’

Pap fronste zijn wenkbrauwen. Hij keek me aan. ‘Wacht even... Zag je dat?’

‘Wat?’

‘Vijf schepjes suiker.’

‘En?’

‘En ze neemt er meestal maar een. Een ECHO heeft per vierentwintig uur vijftig milliliter water met één lepel suiker nodig. Eén, niet vijf.’

Ik herinnerde me opeens iets. ‘Gisteravond... Gisteravond nam ze ook water met suiker. Toen ik iets te drinken ging halen zag ik dat ze niet in de logeerkamer was maar in de keuken, waar ze net een glas leegdrank. De suiker stond op het aanrecht.’ (Ik noemde de logeerkamer nog steeds logeerkamer, hoewel Alissa zichzelf er nu elke nacht oplaadde.)

Pap keek met zijn scherpe journalistenblik naar Alissa. ‘Alissa, mag ik je iets vragen?’

‘Je mag me iets vragen.’

‘Hoeveel suiker heb je nodig per vierentwintig uur?’

‘Een ECHO heeft maar één eetlepel suiker per vierentwintig uur nodig.’

‘Ja, dat weet ik. Dat is wat een standaard ECHO nodig heeft. Dus waarom deed je net vijf eetlepels suiker in het glas dat je zojuist hebt leeggedronken?’

‘Ik heb maar één lepel suiker in het water gedaan.’

Mijn vader lachte ongelovig. ‘Nee, dat is niet waar. We zagen je het doen, Audrey en ik, met onze mensenogen!’

‘ECHO’s liegen niet,’ zei Alissa. Haar gezicht was zo onbewogen als alleen dat van een emotieloze ECHO kan zijn.

‘Ze horen het in elk geval niet te doen.’ Pap zette zijn theekop neer.

‘Wil je dat ik die voor je afwas?’ vroeg Alissa met een volkomen kunstmatige glimlach.

‘Ja,’ mompelde mijn vader. En daarna zei hij tegen mij: ‘We moeten haar in de gaten houden. Er is iets niet in de haak.’

Eerlijk gezegd dacht ik op dat moment dat pap een beetje overdreef. Ik bedoel, vaak overdreef hij ook echt. Zoals die keer dat hij zei dat hersenlijnen bedrijven in staat stelden om de hele menselijke bevolking te hersenspoelen. Dat was niet gebeurd, voor zover we wisten.

Alissa keek naar me. Ze glimlachte nog steeds. ‘Over vijf minuten begint je les Mandarijn. Ik ga nu naar het klaslokaal. Ik verwacht je daar zo te zien.’

Het klaslokaal was niet echt een klaslokaal. Het was de logeerkamer. Alissa’s kamer.

Alissa liep de keuken uit. Pap zuchtte diep en keek me aan. Toen ging de holofoon.

‘Ja?’ zei hij.

Op het aanrecht verscheen een dertig centimeter hoog hologram van mijn moeder. Ze stond voor een kantoorgebouw in Taipei. ‘Hallo,’ zei ze. ‘Ik bel alleen om te zeggen dat de afspraak in NNY niet doorgaat en dat ik dus vroeg thuis ben. En ik wilde je nog iets zeggen. Iets wat me dwarszat toen ik vanochtend wegging.’

‘Wat?’ vroeg pap. ‘Lorna?’

Toen flakkerde het beeld en verdween ze. De verbinding was verbroken. De plek waar ze net nog stond, zag er triest en leeg uit. Pap probeerde haar terug te bellen, maar ze verscheen niet meer.

‘Wat denk je dat ze bedoelde?’ vroeg ik.

‘Ik weet het niet,’ zei hij. En daarna zachter, verdrietig: ‘Ik weet het niet. We hadden ruzie vanochtend. Een beetje, het stelde niks voor. Waarschijnlijk ging het daarover. We houden van elkaar, dat weet je...’

‘Ja. Natuurlijk, pap. Dat weet ik.’ Zei ik dat echt of dacht ik alleen dat ik het zei? Ik hoop dat ik het echt zei.

‘Luister, ik weet dat ik de laatste tijd hard gewerkt hebt, Auds. Maar het duurt nu echt nog maar een paar dagen voordat het boek af is. Een paar dagen. Het heeft lang geduurd, dat weet ik, maar het

is ook belangrijk. Hopelijk haalt het iets uit. Hoe dan ook, ik ben er bijna. En daarna moeten we maar eens op vakantie, vind ik. Sinds het ongeluk zijn we niet meer echt weggeweest, dus volgans mij moeten we er even uit.'

Hij zette de radio aan, waarschijnlijk voor het nieuws. Er werd net een reclame voor Castle Industries uitgezonden. Hij zette hem weer uit. Even later verdween hij naar zijn werkkamer.

Ik liep de keuken uit en volgde mijn lessen. Alissa leek anders dan anders. Iets levendiger, misschien door alle suiker die ze zojuist had binnengekregen. Ze ging als een speer door de les Mandarijn heen; ze sprak in razend tempo en gaf me nauwelijks gelegenheid om antwoord te geven op haar vragen.

'*Hen piao liang,*' vroeg ze. 'Wat betekent dat?'

'Dit is goed,' antwoordde ik.

'*Hen hao,*' zei ze. Heel goed.

Toen realiseerde ik me dat het niet 'dit is goed' betekende, maar 'dit is mooi', en niet alles wat mooi was, was ook goed. Ondanks mijn hersentabletten was ik niet erg scherp vandaag en bleef ik af en toe fouten maken, maar Alissa corrigeerde me niet, hoewel ze geprogrammeerd was met kennis van het Mandarijn (en tweehonderd andere talen).

'*Hen hao... hen hao... hen hao...*'

Zonder pauze gingen we door met klimatologie. Alweer leek Alissa erg snel te praten.

'In de afgelopen honderd jaar,' zei ze, hoger dan normaal, 'zijn de temperatuurfluctuaties in het oppervlaktewater van het oostelijke, tropische deel van de Grote Oceaan snel toegenomen. Dit is volgens klimatologen belangrijk omdat deze fluctuaties, de El Niño Zuidelijke Oscillatie, al meer dan honderd jaar lang het best bestudeerde verschijnsel in de oceanatmosfeer zijn. Deze veranderingen in de temperatuur, die meestal rond Kerstmis in de Grote Oceaan voor de kust van Zuid-Amerika worden opgemerkt, zijn lange tijd vroege aankondigingen van grote weersveranderingen geweest, zoals orkanen

en tropische stormen. Maar terwijl deze heftige schommelingen in de watertemperatuur ooit een keer in de paar jaar optraden, zien we ze tegenwoordig voortdurend – een van de redenen dat onder andere de Braziliaanse kust vrijwel geheel onbewoonbaar is geworden. Zelfs de enorme weersveranderingen die de afgelopen vijftig jaar in Europa zijn opgetreden – de zware regenval die Noord-Europa heeft geteisterd, de stijgende temperaturen die Zuid-Spanje en Zuid-Italië in woestijn hebben veranderd waardoor een massale vluchtelingenstroom naar het noorden op gang is gekomen – zijn door deze veranderingen in de watertemperatuur van de Grote Oceaan voorspeld.’

Klimatologie was een nogal deprimerend vak. Niet zo deprimerend als eenentwintigste-eeuwse geschiedenis (wat wel?), al scheelde het niet veel. Maar vandaag concentreerde ik me nauwelijks op wat Alissa zei. Meer op de gehaaste manier waarop ze het zei. En er leek ook iets te zijn veranderd aan de kamer. Eerst had ik niet in de gaten wat het was. De inrichting leek hetzelfde.

Alissa en ik zaten tegenover elkaar aan de oude pad-desk die mijn ouders tweedehands bij Techmart hadden gekocht. Tijdens klimatologie liet de pad-desk beelden zien bij de onderwerpen waarover Alissa sprak: satellietkaarten, wolkenformaties, orkanen, tsunami’s, woestijnen, regen, overstromingen, menselijke tragedieën.

Alissa’s bed stond op dezelfde plek als altijd, bij het raam, en was perfect opgemaakt, zoals je van een ECHO kon verwachten: de witte lakens waren met klinische precisie gevouwen; het kussen zag eruit alsof er nog nooit een hoofd op gelegen had. Logisch. ECHO’s slapen niet. Niet echt. Ze laadden zichzelf op. En dat hield in dat ze nog geen twee uur per nacht op een bed lagen en zichzelf uitschakelden.

Aan de andere kant van het raam, door de stortregen heen, zag ik de witte magrail, die een rechtstreekse verbinding had met de A1-magrail naar Londen, en het oude aluminium liftboard eronder. Verderop stonden nog meer huizen, achter parallelle magrails. Identieke paalwoningen, rond 2090 door hetzelfde bedrijf gebouwd. In de verte, richting Leeds, stonden de huizen steeds dichter bij elkaar, met

aan de horizon hoge paalflats en de zwevende schotel van de White Rose, het grootste winkelcentrum in het noorden van Engeland. De huizen stonden op hun dunne poten als insecten van metaal, kunsthout en aerogel, onder een grijze hemel die donkerder leek dan normaal, als een laaghangend dekbed dat ons warm hield of misschien wel gevangenhield, ons verstikte en het gevoel gaf dat de zon slechts een wreed gerucht was.

Toen drong tot me door wat er anders was aan de kamer. Er was niks bij gekomen, maar iets weggehaald. Bij Alissa was ook een EMS geleverd, een ECHO-monitorsysteem: een grijs apparaatje waarmee Sempura haar gedrag automatisch kon volgen. Alleen was dat er niet meer. Misschien had mijn vader het weggegooid. Ik bedoel, je hoefde die dingen niet per se te bewaren. ECHO's van Castle hadden ze niet eens. Misschien vond pap het geen prettig idee dat een techbedrijf iets in zijn huis in de gaten hield. Ja. Dat was het waarschijnlijk.

‘Let je op?’ vroeg Alissa. Niet streng. Onverschillig, eigenlijk.

Mijn aandacht werd getrokken door de E op haar hand; de letter die bij alle ECHO's in de huid is gebrand. Ze waren gebrandmerkt, als slaven. Ooit, wanneer ze zich zo ver hadden ontwikkeld dat ze onafhankelijk konden denken, zou er oorlog uitbreken. Dat was mijn vaders theorie: dat de mensen – inclusief hijzelf – hun eigen vernietiging zaaiden.

‘Ja. Sorry,’ zei ik, hoewel ik wist dat het zinloos was om sorry te zeggen tegen een ECHO.

En ze keek me iets te lang aan. ‘Excuses aanvaard.’

‘Ik dacht alleen... Ik vroeg me af waar je EMS is. Dat hoort bij je bed te liggen, toch?’

‘Ik heb het niet meer nodig. Het is niet meer nodig dat Sempura me volgt.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat ik langer dan dertig dagen bij jullie in huis ben. De acclimatiseringsperiode is voorbij. Sempura garandeert dat een ECHO na een maand volkomen veilig is, omdat eventuele fouten die zich

zouden kunnen voordoen altijd binnen die tijd aan het licht komen.
En het is mijn taak om het EMS weg te doen.'

'Oké,' zei ik. Natuurlijk had ik kunnen controleren of dat klopte.
En op een dag zou ik dat ook doen. Maar toen deed ik het niet, omdat
ik niet in de gaten had dat er gevaar dreigde.